

Den Haag, 11-07- 2024

Secretariaat DSO/Mobiliteit gemeente Den Haag,

per email via: projectbureau-nrr@denhaag.nl

Betreft: Zienswijze Bomenstichting Den Haag concept Voorontwerp Hobbemaplein

Geacht secretariaat DSO/Mobiliteit,

In deze zienswijze legt de Bomenstichting Den Haag haar belangrijkste wens neer om de beeldbepalende bomen (de meeste zijn iepen) en het groen op het Hobbemaplein te behouden. Het groene plantsoen met de volwassen bomen, centraal gelegen op het Hobbemaplein, is het enige mooie van het plein. De bomen zijn niet alleen beeldbepalend, ze hebben ook een toekomstverwachting van meer dan 15 jaar. Deze volwassen bomen (ze zijn ca 50 jaar oud) leveren veel ecosysteemdiensten (dempen hittestress, voorkomen wateroverlast, leveren belangrijke bijdragen aan de biodiversiteit, verbeteren de luchtkwaliteit e.d.). De gemeente heeft jarenlang in de iepen geïnvesteerd door ze jaarlijks in te enten tegen iepziekte. Met succes: ze zijn nooit iepziek geweest. Het Hobbemaplein is bovendien een herdenkingsplaats, waar enkele bomen een rol in spelen. We vinden het goed dat het Hobbemaplein e.o. wordt heringericht, en dat er daarbij ruimte komt voor meer groen, meer fiets en ov.

We snappen de keuze om dat juist de beeldbepalende bomen te kappen niet. Steekhoudende argumenten ontbreken. Niet is aangetoond dat het rooien van bomen aantoonbaar niet anders kan (coalitieakkoord).

Waarom is het behoud van bomen geen doelstelling geworden in de planvorming? Wat ons betreft zou dat alsnog moeten gebeuren, want volwassen bomen zijn cruciaal voor de stad; zeker in dit deel van de stad.

We lichten hieronder onze zienswijze nader toe.

1. Gemeentelijk beleid

De kap van gezonde bomen is in strijd met het gemeentelijk beleid.

De gemeente is zuinig op onze bomen en zet in op het behoud van bomen en groen: *we kappen bomen alleen als het aantoonbaar niet anders kan* (coalitieakkoord, 2023-2026). Maar de coalitie wil meer: *We planten extra bomen en verbeteren de huidige groeiplaatsen*.

De Haagse Bomennota wil *5% meer blad voor de stad* realiseren. De bladeren van de boom leveren ecosysteemdiensten, die onze stad leefbaar maken. Een boom begint pas vanaf ca 40 jaar ecosysteemdiensten te leveren. Hoe ouder de boom is hoe meer ecosysteemdiensten hij levert¹.

¹ Een gezonde iep of linde van 80 jaar oud, levert evenveel ecosysteemdiensten, zoals schaduw, wateropvang of biodiversiteit, als tientallen jonge boompjes samen (Haagse Bomennota).

2. Behoud van bomen: geen doelstelling

Het behoud van bomen tenzij het aantoonbaar niet anders kan, is geen doelstelling geweest bij dit project.

Dit komt niet overeen met het gemeentelijke beleid, zoals hierboven geschetst.

De gemeente hanteert bij dit project het principe 'groen, tenzij', waarmee de gemeente zichzelf zonder nadere onderbouwing en op eenvoudige wijze een legitimatie heeft willen geven om bomen te kappen. Bijvoorbeeld om de infrastructuur te kunnen aanpassen.

3. Aanpak hittestress door bomen te kappen ?

Het aanpakken van de hittestress op het Hobbemaplein is een doelstelling van dit project, die de Bomenstichting Den Haag op zich toejuicht. Maar het kappen van bomen om hittestress te voorkomen is een onlogische gedachte en een mislukte poging om recht te praten wat krom is! Wat we missen is de boomkroonvolumes van bomen op het Hobbemaplein: nu en in de toekomst.

Niet het hele Hobbemaplein is een hitte-eiland. Interessant in dit verband is de figuur op pagina 10 van de Plantoelichting. Deze figuur laat overduidelijk zien dat de bomen op het Hobbemaplein nu al zorgen voor koelte (blauwe kleur); buiten de boomkronen is sprake van hittestress (donkerrode kleur).

Het is dan ook onbegrijpelijk dat de gemeente de hittestress op het Hobbemaplein wil aanpakken door de bomen te kappen. Immers door de bomen te kappen verdwijnen de boomkronen en neemt de hittestress op het Hobbemaplein juist toe.

De huidige bomen zijn ca 50 jaar. Als de gemeente deze bomen wil kappen duurt het ca 50 jaar voordat het weer even koel is als nu. Zo lang zullen omwonenden te lijden krijgen van de hittestress. De maatschappelijke baten van bomen – het voorkomen van hittestress en de gezondheid van bewoners – zijn niet onderkend.

4. Bomen Effectanalyse ontbreekt bij de stukken

Hoe kunt u een weloverwogen beslissing nemen als de Bomen Effectanalyse ontbreekt? Uw gemeenteraad heeft een motie aangenomen van de PvdD (30 mei 2024, RIS 319033) om de BEA toe te voegen aan de stukken om een weloverwogen besluit te kunnen nemen.

Voor het Hobbemaplein is een BEA gemaakt. Maar de gemeente heeft hem u niet toegestuurd.

De BEA is een handig middel om aan het beleid van de gemeente Den Haag tegemoet te komen. Eerst dienen de algemene gegevens van de bomen te worden beschreven; daarna dienen de gevolgen van een project voor bomen inzichtelijk gemaakt te worden. Vervolgens wordt gevraagd om alternatieve mogelijkheden te zoeken om bomen te behouden. Bij alternatieven kan men denken aan verplanten van de bomen en/of aanpassing van het ontwerp.

De gemeente Den Haag stelt daarom het opstellen van de BEA bij projecten verplicht.

5. Bomen Effectanalyse Hobbemaplein

De BEA Hobbemaplein wijst uit dat er alternatieve mogelijkheden zijn om de beeldbepalende bomen op het Hobbemaplein te behouden nl door de rijbaan te verleggen (tabel 4.4).

Ook voor andere locaties worden alternatieven aangedragen om bomen te behouden.

Waarom is hier geen gehoor aan gegeven? Argumenten om dit niet te doen ontbreken. Op de informatie-avond kon de gemeente desgevraagd geen tekeningen overleggen waaruit zou kunnen blijken dat alternatieve herinrichting niet mogelijk zou zijn. De BEA is dan ook niet goed gebruikt, waarvoor hij in feite bedoeld is.

Al deze bomen hebben dus geen evenwichtige plek gekregen in de planvoorbereiding. De bomen op het Hobbemaplein worden gekapt met extra hittestress tot gevolg over een periode van meer dan 50 jaar.

6. Conceptontwerp Hobbemaplein

De Bomenstichting Den Haag vindt het concept ontwerp om bovenstaande redenen een uiterst ongelukkig keuze omdat de waarden van de bestaande bomen (voorkomen van hittestress e.a.) niet zijn onderkend. Tegelijkertijd heeft de gemeente aan het halteren van bus 25 midden op het plein een groter belang toegekend - het principe 'groen, tenzij' als excuus, dat helaas geen nadere onderbouwing heeft gekregen.

In plaats van de beeldbepalende bomen op het plein worden de rijbanen en de bushaltes beeldbepalend. De rijbanen komen prominent door het midden van het plein te liggen evenals de 2 bushaltes (Bijlage Plantoelichting, afbeelding pagina 27).

De groene eenheid van het plein verdwijnt en een groot hitte-eiland ontstaat.

Het is een wonderlijke keuze omdat het plein ruim genoeg is om de rijbanen en de bushaltes zo te positioneren dat het groene karakter van het plein blijft. Dit gaat goed samen met het voornemen om veel minder verkeer over het Hobbemaplein te laten rijden richting Kempstraat en de hittestress te voorkomen.

Daarom verzoekt de Bomenstichting DH om de alternatieven van tabel 4.4 uit de BEA te honoreren om de bomen te behouden.

7. Participatie

De participatie is tekort geschoten omdat de Bomenstichting Den Haag pas op een zeer laat moment in het proces is uitgenodigd voor overleg over het Hobbemaplein (dat was 2 april 2024). Andere belangengroepen bleken hun meningen en ideeën al in eerdere overlegmomenten te hebben aangedragen. We stonden meteen al op achterstand omdat het concept VO op dat moment in feite al vaststond.

Pas na afloop van dit overleg werd ons uitgelegd dat de iepen op het Hobbemaplein gerooid zouden moeten worden.

8. Overig

We pleiten voor ruimere standplaatsen voor de nieuwe bomen opdat de bomen goed kunnen wortelen. In verband met klimaatverandering is dit essentieel.

We zijn blij dat de kastanjes langs de Heemstraat, die samen te Hoofdboomstructuur vormen, blijven staan. We vragen u om daar waar exemplaren zijn uitgevallen opnieuw bomen in te planten. Wat ons betreft hebben we daar de voorkeur voor de 'Baumannii's'.

De Bomenstichting Den Haag kan ook instemmen met de aanplant van grote hoeveelheid extra bomen.

Bovendien pleiten we voor een langdurig (minimaal 40 jaar) gelabeld budget voor beheer en onderhoud van groen en bomen om verloedering en verrommeling tegen te gaan. Dat is in deze omgeving bij uitstek gewenst.

9. Herdenkingsplaats Hobbemaplein

In 2004 werd het Gandhimonument op het Hobbemaplein onthuld, samen met het Nationaal Hindustaans Immigratiemonument. Beide gedenktekens zijn een geschenk van het Sarnámi Instituut Nederland aan de gemeente Den Haag. Aan de voet van de koningslinde (*Tilia x europaea* 'Pallida') ligt een plaquette ter herinnering aan 120 jaar Hindostaanse immigratie 1873-1993.

Diezelfde koningslinde waakt – als een beschermengel - over het beeld van Gandhi. Weet u wat er op het standbeeld geschreven staat? ***“Ik wil dat alle culturen van alle landen zo vrij mogelijk door mijn huis waaien. Maar ik weiger van mijn voeten geblazen te worden, door welke dan ook”.***

Is dat niet al reden genoeg om het groene plantsoen met die herinneringsmonumenten en koningslinde te respecteren en in ere te houden?

Resumé

De Bomenstichting Den Haag verzoekt u om het groene plantsoen met de bomen en de herdenkingsmonumenten te behouden door het ontwerp aan te passen. Dat geldt ook voor de andere bomen van tabel 4.4 uit de BEA. Niet is aangetoond dat het rooien van bomen niet anders kan.

Vriendelijke groet van

Clara Visser – voorzitter Bomenstichting Den Haag